

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze bakalářské práce

**Obecní volby a formování orgánů místní samosprávy
v Novém Bydžově (případová studie)**

Romana Špínková

© 2016 ČZU v Praze

Obecní volby a formování orgánů místní samosprávy v Novém Bydžově (případová studie)

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá obecními volbami v Novém Bydžově a formováním orgánů místní samosprávy v roce 2014. Hodnotí je jednak z hlediska vývoje daného lokálního politického systému, zároveň z hlediska vývoje na krajské a národní úrovni politické vertikály. V první části se práce zaměřuje na odbornou literaturu, která se touto problematikou zabývá. Ve druhé části je charakterizována obec, historie a současný socioekonomický stav. Dále se práce zabývá aktéry místního politického dění, následuje analýza komunálních voleb, komparace výsledků, způsoby povolebního vyjednávání a formování orgánů místní samosprávy.

Klíčová slova: Obecní zřízení, samospráva, lokální demokracie, komunální politika, volby, kandidátní listiny, politické strany, nezávislí kandidáti, povolební vyjednávání

Úvod

Volby do obecních zastupitelstev jsou jediné, kde lze vybírat jména kandidátů napříč politickým spektrem. Do obecních voleb kandidují většinou nezávislí kandidáti nebo uskupení nezávislých kandidátů. Obecní volby jsou místem pro vznik mnoha nových politických hnutí a stran, které se ucházejí o přízeň voličů vedle tradičních politických stran. Na rozdíl od velkých měst, kde není mezi voličem a kandidátem úzký vztah, jsou volby v malých obcích, kam Nový Bydžov spadá svým počtem obyvatel, prestižní záležitostí obyvatel. Svého kandidáta většinou znají osobně a spoustu let. Svou volbou dává volič svému kandidátovi právo a povinnost zastupovat jej, rozhodovat a podílet se na zásadních věcech, týkajících se chodu obce. Vliv na jejich výsledky je ve svých zdrojích mnohem bohatší, než tomu bývá například u voleb parlamentních. Do hry vstupují osobní vztahy, dlouhodobá pověst, důvěra na základě osobní zkušenosti i lokální oblíbenost. Teprve potom nastupují vnější vlivy typu preference politických stran a angažovanost kandidátů v této sféře. V poslední době se hodně diskutuje o tom, že právě politická příslušnost k určité straně je spíš nevýhodou, než ziskem. Voliči mají patrně pocit, že nestraničný kandidát nebude ve svém rozhodování ovlivňován stranickou strukturou a ideologií. Proti tomu ovšem stojí také názor, že straník má možnost využít širší síť kontaktů a zkušeností svých kolegů na exponovaných místech.

Lokální patrioti hlasují v obecních volbách dle svého třeba i proto, aby ukázali svoji nezávislost na vlivech "shora". Hybatelem je tedy fakt, že vztah volič-zastupitel funguje pod drobnohledem obyvatel obce a jeho rozhodování musí zvažovat kromě technického plnění volebního programu i širokou a komplikovanou plejádu osobních vztahů a často i nepochopitelných zájmů. V případě, že zastupitel neplní sliby ze svého programu, a představy svých voličů, má v příštím volebním období malou šanci se znovu do zastupitelstva obce dostat a navíc je téměř zaručené, že cokoliv dobrého udělal, bude zapomenuto.

Zastupitelé na obecní úrovni skládají tedy hned na začátku své možné politické kariéry nejtvrďší zkoušky. Pokud se zde osvědčí, mají významnou šanci postupovat i výše, protože politické strany pochopitelně mají zájem podílet se na jejich úspěchu a získat je jako zdroj hlasů pro svoje volební kandidátky.

Cíl a metodika práce

Cílem bakalářské práce je charakterizovat komunální volby v roce 2014 ve vybraném územním samosprávním celku, a to jak z hlediska vývoje daného lokálního politického systému, tak z hlediska vývoje na krajské i celostátní úrovni. Hlavním cílem práce je

charakterizovat hlavní aktéry, objasnit jejich chování v obci Nový Bydžov a sledovat vývoj lokální politické scény z různých hledisek. Prostřednictvím výsledků voleb se chystám analyzovat úspěšnost jednotlivých politických subjektů v obci, jejich vývoj a identifikovat nejúspěšnější subjekty. Posoudit vzájemné vztahy aktérů, vliv nezávislých kandidátů a způsoby povolebního vyjednávání.

V praktické části bakalářské práce zpočátku charakterizuji Nový Bydžov, jeho historii a vývoj až po současnost. Mapuji situaci v Novém Bydžově z pohledu vzdělanosti, společenského života, demografického vývoje, nezaměstnanosti. Metodicky je práce založena na studiu dokumentů, které souvisejí s komunálními volbami, zkoumání volebních programů jednotlivých politických subjektů, sledování webových stránek města, porovnávání volebních dat Českého statistického úřadu, analyzování vývoje volebních výsledků ve městě od roku 1998.

Obecní volby jsou dynamický proces, v jehož průběhu se razantně střetává vyhodnocení předchozího období s představou, co chtějí občané do budoucna. Z tohoto důvodu zachycuji ve své práci základní fakta v předchozím časovém úseku, postojů jejich aktérů, jejich způsob, jakým se přizpůsobili měnící se politické situaci i odraz celospolečenských nálad v uvažování lidí. Dále mapuji specifické podmínky v Novém Bydžově, postoje občanů k řešení lokálních problémů i jejich vnímání priorit. Syntézou těchto informací lze dedukovat odlišnost prostředí voleb na úrovni malého města a například krajské metropole či celého státu.

Přikládám fakta, která dle výsledku voleb vystihují paradoxy povolebního vyjednávání, v němž koncentrovaný pragmatismus dokázal zajímavě eliminovat ideologické kontrasty, které se při zběžném pohledu logicky uvažujícího občana zdají jako nekontabilní. Pozoruhodné je, že vzniklá koalice funguje ke spokojenosti občanů.

Srovnávám výsledky voleb v Novém Bydžově s výsledky v krajské metropoli a celostátních voleb. Z rozdílů dedukuji poměr respektu obecně známé osobnosti vůči profilu politické strany, za níž tato osobnost kandiduje.

Závěr

Nový Bydžov se svými 7 186 obyvateli patří mezi obce střední velikosti. Při komunálních volbách v roce 2014 se na kandidátních listinách objevily osobnosti, které jsou v naší obci více či méně známé, veřejně se angažují, ať již v obecních záležitostech, kulturních či sportovních. Popřípadě se jinak zapojují do veřejného dění v částech svého bydliště. Voliči

tak měli možnost si jméno na kandidátní listině spojit s konkrétním člověkem. To je odlišné v porovnání s volbami ve větších obcích nebo při volbách do krajských zastupitelstev či do Poslanecké sněmovny.

Zapojení dvanácti volebních stran do obecních voleb je na Nový Bydžov celkem vysoké číslo. Otázkou je, co bylo důvodem takového rozštěpení. Pokud mělo být účelem oslabení ODS, která vládne v Novém Bydžově již od roku 1998, pak tento krok nevyšel. ODS potvrdila svoji pozici na politické scéně v Novém Bydžově. Pokud srovnám kandidáty, kteří získali mandáty, pak šest kandidátů ODS se umístilo dle celkového počtu získaných hlasů do devátého místa. Tito zvolení zastupitelé obsadili 1., 3., 4., 6., 7. a 9. místo.

V Novém Bydžově se ozývají hlasy, které žádají změnu, ale dle výsledků obecních voleb vyplývá, že Pavel Louda, starosta Nového Bydžova od roku 1998, kandidát ODS, má stále své příznivce kteří mu důvěřují a chtějí ho ve vedení města. Z výsledků usuzují, že osobnost starosty v obecních volbách v tomto případě významně zvrátila sestupný trend politické strany, již je reprezentantem. Je tedy zřejmé, že zejména v menších obcích nejde o ideologickou a politickou stránku volebních programů, nýbrž o osobnost starosty a jeho důvěryhodnost. Dá se říci, že v případě Nového Bydžova se obecní volby přibližovaly téměř referendu, v němž občané chtěli dát silný mandát osvědčenému lídrovi.

Současný starosta Nového Bydžova je známý tím, že dokáže ovládnout zastupitelstvo i radu tak, že pro něj není problém realizovat svůj volební program, čímž se stává pro občany důvěryhodným. Jeho postoje jsou čitelné, jasné a srozumitelné. Nelze se tedy divit, že vysoký stupeň důvěry občanů zcela eliminuje nepříznivý trend, který zažívá ODS v celostátním měřítku.

Pokud porovnáme volební výsledky ODS v krajských volbách konaných v roce 2012, tak i zde ODS v Novém Bydžově jasně zvítězila. Získala 27,81 % hlasů, největší podíl na tom měl Pavel Louda, který získal 469 hlasů, což činilo 86,37 % hlasů. Na druhém místě v Novém Bydžově skončila Koalice pro KHK – KDU-ČSL-VPM s 19,48 % hlasů a třetí skončila ČSSD s 19,07 % hlasů. Tyto volby v Královéhradeckém kraji vyhrála ČSSD s 19,73 % hlasů, druhé místo obsadila KSČM s 19,39 % hlasů a třetí skočila Koalice pro KHK – KDU-ČSL-VPM. ODS obsadila čtvrté místo s 10,62 % hlasů. Nejvíce hlasů za tuto stranu, i při celokrajském sčítání, získal Pavel Louda 1 262 hlasů, byl tak nejúspěšnějším krajským kandidátem za ODS. Volební účast při těchto volbách činila 34,75 % voličů. Z výše uvedeného vyplývá, že Pavel Louda starosta Nového Bydžova od roku 1994, je mezi lidmi dobře znám nejen v Novém Bydžově, ale i v Královéhradeckém kraji.

Při konání voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2013 byl zájem o tyto volby v Novém Bydžově mírně pod republikovým průměrem, volební místnosti navštívilo v Novém Bydžově 56,22% voličů, republikový průměr činil 56,22%. Tyto volby vyhrála ČSSD s 20,45% hlasy, druhé místo obsadilo ANO 2011 s 18,65% hlasů, třetí místo obsadila KSČM s 14,91% hlasů, na čtvrtém místě skončila TOP 09 s 11,99% hlasů a ODS obsadila páté místo se 7,72% hlasů v republikovém součtu. Výsledky těchto voleb se v Novém Bydžově od republikových výsledků příliš nelišily. Do pátého místa se umístily stejné politické strany i v Novém Bydžově. V Novém Bydžově zvítězilo ANO 2011 s 21,18 % a druhé místo obsadila ČSSD s 20,64 % hlasy, tyto dvě strany si pořadí prohodily na rozdíl od výsledků republikových, na třetím místě skončila KSČM s 15,65 %, stejně jako při republikových výsledcích, čtvrté místo obsadila ODS s 10,08% hlasů a páté místo obsadila TOP 09 s 8,48% hlasů, také tyto dvě politické strany si v Novém Bydžově pořadí prohodily.

Při porovnání výsledků obecních voleb v Novém Bydžově s volbami do krajských zastupitelstev a s výsledky voleb do Poslanecké sněmovny z pohledu uspořádání výsledné koalice je zřetelná odlišnost. V Novém Bydžově vznikla v roce 2014 koalice ve složení ODS, Nezávislí, VPM a ANO 2011. Spolupráce ODS s Nezávislými přetrvává v Novém Bydžově již tři volební období. Při volbách do krajských zastupitelstev v roce 2012 vznikla koalice ČSSD a KSČM. Po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013 vznikla koalice složená z ČSSD, ANO 2011 a KDU-ČSL.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

BALÍK, Stanislav, 2009. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-2908-4.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan, 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-3061-5.

VODIČKA, Karel a CABADA, Ladislav, 2007. *Politický systém České republiky*. Praha: Portál, s.r.o.

Zákony

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecních zřízeních), v platném znění

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, v platném znění

Internetové zdroje

Český statistický úřad [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

Volby.cz. *Volby.cz* [online]. Praha: © Český statistický úřad, 2015 [cit. 2016-01-29]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/>